

Izhaja vsak de-
lavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnishva v Ko-
pitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
upravnishva št. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELA VSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Z zapori.

Pri nas je ta navada, da se uboštvo od-
pravlja z aretacijo, nezadovoljnost s sistemom
se uganabljiva z zaplemami, socialna skrb pa z
dekreti. Koliko vse to zaleže, nam kaže vsak-
danje življenje okrog nas. Mi tega gospodom
niti ne štejemo v zlo, ker vsak naredi le, kar
ima in zmora. Zato se danes ne bomo pečali
s temi sicer tudi perečimi socialnimi in gospi-
darskimi vprašanji. Pozornost bi radi obrnili
na nekaj drugega. Brez jeze in strasti hočemo
pokazati na rano, ki je globoka in boleča: mla-
dinsko skrbstvo.

Zanemarjena mladina je življenjski pro-
blem naroda in države. Pri nas je ta zadeva
tudi centralizirana, imamo urade, ravnatelje
itd. Toda zasebno skrbstvo za mladino bo
vedno ostalo še najbolj učinkovito, če je bo
vlada znala in hotela podpirati, kakor gre.
Državna zaščita dece v izključnem področju
birokracije pa bi bila nesreča.

Ze sedaj, ko ta posel spada pod resort
ministra za socialno politiko, je gorje. Če pre-
ide mladinsko skrbstvo v področje justice, bo
dvakrat gorje. O tem nas poučuje članek bel-
grajskega publicista S. Pejčadeja, ki je v »Slo-
bodni Reči« napisal naslednje podrobnosti o
»mladinski skrbi« v naši centrali:

»Ze v prvi številki »Slob. Reči« smo od-
krili — vsaj deloma — zaveso, ki zagrinja
grozote belgrajskih zaporov. Govorili smo o
izgubljenih deklicah, ki jih zapirajo v zloglasno
glavnjačo, kjer so izpostavljene moralno uni-
čujočemu vplivu raznih zločinov in prosti-
tutk. Toda z dekci ni veliko boje. Ko sem bil
še sam v zaporu (g. Pijade je bil kot komunist
še časa preganjan), sem slišal, da so zločin-
ski pohotneži pred par meseci v glavnjači po-
silili nekega dečka. Ker pač nisem imel zanes-
ljivih prič, nisem hotel te stvari izročiti jav-
nosti v presojanje. Pozneje sem v zaporu v
»Gornjem gradu« poslušal razgovor treh zlo-
čincev, iz katerega sem posnel, da so pred
par dnevi posilili drugega dečka, katerega so
poprej upijali z žganjem. Eden izmed ome-
njenih treh pohotnežev je bil sifilitik... Člo-
vek, katerega so izpustili, mi je pripovedo-
val, da so v sobi št. 5 posilili nekega dečka,
ki je pobegnil iz zavoda za nedoraslo mla-
dino. Deček je sin neke perice in policija ga
je držala v zaporu cele — tri tedne. Šele po-
tem so ga izročili zavodu za nedoraslo mla-
dino. Lopov, ki ga je posilil, se zove Srečko.
Njegovega priimka nisem mogel poizvedeti.
Deček je zločinca pokazal žandarju, zdravnik
je ugotovil žalostno dejstvo in pri tem je se-
veda tudi ostalo, kajti pohotneža še do danes
ni oblast stavila pod obtožbo. — Pred dobrim
mesecem je bilo v glavnjači zaprtih 10 deč-
kov v starosti od 11 do 14 let. Cele tedne so
bili ti otroci izpostavljeni strašnemu vplivu
bestialnih razuzdanežev. Ta mladina mora
samo zato okusiti glavnjačo, ker bi jo morala
policija izročiti domu za nedoraslo mladino,
a se nihče noče tega posla lotiti. V zaporih
leži ubogi otroci tako dolgo, dokler se jih
kak policaj iz dolgočasa ne usmili. Novi poli-
cijski kapetan je le s težavo odposlal ome-
njeno deco na svoje domove. Neki fantek, ki
ni imel denarja, da bi se povrnil domov — bil
je pri sorodnikih v Pančevu — je moral štiri
dni ležati v zaporu. Čakalo se je na nakazilo
za karto in potne stroške. Nikakor pa se ni
dopustilo, da bi mu smel priskočiti dobro-
hoten jetnik z denarjem na pomoč. Kaj vse je
moral ta otrok gledati v teh štirih dneh...
Deček Ivan Štefančič, ki je služil v neki trgo-
vini v Kneza Mihajla ulici, leži v zaporu, ne
da bi vedel, zakaj. Ko je vprašal žandarja,
da-li sme vprašati policijskega pisarja, zakaj
da je zaprt, mu je žandar odgovoril, da on
sam ne more iti. Deček se je vrnil v kot ce-
lice. Žandarstva narednika Radula, ki je
pravkar šel po koridorju, je obupani deček
ponovno prosil, naj ga vendar dovede pred
pisarja, a namesto odgovora je Radul udaril
siromaka s pestjo po glavi.

Navedli smo priči, ki je sama imela pri-
liko od blizu videti sedanjí sistem državne
zaščite dece. Mi to objavljamo, da imamo pri-
liko svariti pred državnim monopolom na za-
ščito mladine. V mladinskem skrbstvu mora
imeti prvo besedo ljubezen, paragrafi pridejo
šele pozneje. Z zapori se mladina ne pobolj-
šuje, ampak še bolj kvari.

**Vsak naročnik naj pri-
dobi vsaj 2 nova!**

Viharna seja v skupščini.

Vladni program.

Belgrad, 29. dec. Na današnji seji skup-
ščine je dal ministrski predsednik v imenu
vlade tole izjavo: Kraljeva vlada smatra
po svoji konstrukciji za svojo dolžnost, da
naznani narodni skupščini delovni program,
ki je namenjen temu zasedanju skupščine.
Vlada smatra, da obstoji po votiranju usta-
ve potreba, da se votirajo oni zakonski na-
črti, katere predvideva nova ustava ali ki
so v tesni zvezi z njimi. Po votiranju dr-
žavnega proračuna morajo takoj priti na
dnevni red nastopni zakonski predlogi:

1. Zakon o državnem režimu in uprav-
nih sodiščih;
2. spremembe zakona o volitvah po-
slancev;
3. zakon o glavni kontroli;
4. zakon o centralni državni upravi;
5. zakon o ministrski odgovornosti;
6. zakon o samoupravnih oblastih v
občinah, srezih in pokrajinah;
7. zakon o civilnih uradnikih;
8. zakon o osnovnih srednjih in višjih
šolah;
9. zakon o poljedelskih kreditih;
10. zakon o zavarovanju setve pred
poškodbo po prirodnih neizgodbah;
11. zakon o administrativni razdelitvi
države;
12. zakon o veroizpovedih;
13. zakon o ureditvi sodišč v splošnem;
14. zakon o reorganizaciji vojnih sodišč;
15. zakon o likvidaciji agrarnih odno-
šajev;
16. zakon o izenačenju davkov;
17. zakon o tisku.

Poleg teh zakonskih načrtov skupšči-
ne je treba, da pride tudi še dosti drugih
vprašanj na dnevni red.

Korupcijski poizkus samo-
stojnih in slovenskih de-
mokratov.

Po vladni izjavi je skupščina prešla
na dnevni red. Prva točka je bilo poročilo
verifikacijskega odbora o razveljavitvi
mandata slovenskega samostojnika Ivana
Kirbiša. Ta je bil dobil mandat samo vsled
napačnega štetja glasov mariborske volivne
komisije, in sicer na škodo kandidata SLS
Josipa Skoberneteta. Verifikacijski odbor je
po izvršeni preiskavi soglasno sklenil, da
se mora pogreška popraviti. Potemtakem
bi moral samostojnik Kirbiš takoj oditi iz
skupščine in prepustiti mandat Josipu Sko-
bernetetu. Slovenski samostojneži in demo-
krati pa so skušali stvar še v zadnjem hipu
zavleči ter sta poslance Rajer in dr. Kukov-
ec zahtevala, naj se poročilo vrne verifika-
cijskemu odboru, dokler se ne reši tudi
vprašanje o mandatu socialnega demokrata
Bernota, ki je prišel do mandata na škodo
komunistov. Zaradi Kirbiševega mandata
so samostojneži in slovenski demokrati že
pri sestavljanju sedanje vlade napeli vse si-
le, da ga ohranijo, dasi je sam predsednik
skupščine dr. Ribar zavzel stališče, da se
mora očita pogreška mariborske volivne
komisije brezpogojno popraviti.

Proti nedopustnemu zavlačevalnemu
predlogu Rajerja in Kukovca se je v imenu
Jugoslov. kluba oglašil poslan. dr. Hohnjec.
Izjavil je, da mora parlament izgubiti še ti-
sto malo ugleda, kar ga ima, ako bo za-
vrgel predlog lastnega verifikacijskega od-
bora. Predsednik je odredil glasovanje.
Proti predlogu verifikacijskega odbora so
glasovali demokrati, slovenski samostojne-
ži in del radikalcev. Samostojneži so dose-
gli, kar so želeli.

Vihar.

Spričo sramotnega izida glasovanja se
je dvignil v vrstah Jugoslov. kluba nepopi-
sen vihar. Vstal je posl. Jos. Gostinčar in
najodločneje protestiral proti takemu tpe-
tanju vsake parlamentarne časti in dolžno-
sti. Ostali poslanci kluba so sipali na večino
sramoto, lopove in druge zaslužene naslove.
Zlasti so se obračali na radikale, katerim
so klical, da jih mora biti sram, ker sode-
lujejo z demokratskimi in samostojnimi
lumpi. Po zbornici je vrelo velikansko raz-
burjenje. Minister Pucelj je hotel dejansko
napasti poslanca Sušnika in dr. Šimraka, a
ni prišel do tega. Predsednik je prekinil
sejo.

Med vladnimi člani, demokrati in sa-
mostojnimi so se začela posvetovanja, da-li
naj se o predlogu verifikacijskega odbora
znova glasuje. Ko se je čel nekaj časa vrnil
v zbornico predsednik dr. Ribar, je nazna-
nil, da se bo o Kirbiševem mandatu še en-
krat glasovalo ter je takoj odredil glasova-
nje. Topot so za predlog verifikacijskega
odbora glasovali vsi radikaleci, vsi srbski
demokrati in vsa opozicija. Zmagala je za-
hleva, da se Kirbišev mandat razveljavi in
da se namesto njega pokliče v parlament
Josip Skobernetec, član SLS. Ističasno je
zbornica uničila mandat socialnega demo-
krata Bernota.

Revno poročilo finančne-
ga ministra.

Nato je skupščina prešla na drugo toč-
ko dnevnega reda: poročilo finančnega mi-
nistra. Povedal je, da je zmanjšal dvanajsti-
ri za januar in februar za 60 milijonov di-
narjev. To je šlo na račun izdatkov za dr-
žavne nameštence, razne nabave in investic-
ije. Silno breme tvorijo državni nameščen-
ci, ki jih je nad 200.000 in mora država za-
nje izdati le no 2 in pol milijarde dinarjev.
Sposobnost uradništva je splošno slaba. Nes-
posobno uradništvo se mora odstraniti,
ostalo pa v plačah izenačiti. O kakih teme-
ljitih finančnih reformnih načrtih v mini-
strovem poročilu ni bilo sledi.

Zahteve Jugoslov. kluba.

Za dr. Kumanudijem je govoril v imenu
Jugoslov. kluba dr. Hohnjec. Ostro je
prijemal vlado, ker se ni poirudila, da bi
predložila parlamentu redni celoletni pra-
račun, ampak gospodari z dvanajstlinami.
Vlada potiska parlament v stran in sili v
osprejje zakonodajni odbor, ki je le surogat
parlamenta. Ministrske krize nastajajo
in se rešujejo po ministromaniji in ne po
načelih. Govornik je kritiziral naše diplo-
macije in zahteval, naj se armada zmanjša.
Protestiral je, ker vlada še vedno ni izpla-
čala 20 odstot. odtegljajev in naglašal, kako
nezadovoljnost vzbuja neenako plačevanje
uradništva in nesorazmerna razdelitev dav-
kov. Za katoliško cerkev v proračunu ni ni-
česar predvidenega. Končno je govornik na-
glasil zahtevo po reviziji ustave in popolni
enakopravnosti, ker nas more samo ta pot
dovesti do notranjega edinstva.

Nastop Stojana Protića.

Ko sta govorila še zastopnika zemljo-
radnikov in socialistov, ki sta izjavila, da
njuna kluba ne bosta glasovala za dvanajsti-
ne, je dobil besedo posl. Stojan Protić.

Med splošno pozornostjo je Stojan Pro-
tić strokovnjaško ocenil in ožigosal vladno
gospodarstvo z dvanajstlinami in površnost
pri vodstvu knjig. Temeljna napaka naše
države tiči v sedanjí ustavi. Finančni mini-
ster je kršil načelo javnosti in uvedel pre-
iskavo proti uradnikom, ki so osumljeni, da
so objavili razne korupcijske uradne spise.
Čudi se, da se govori o zmanjšanju uradni-
štva, dejansko se pa vsak dan nastavlja
novi uradniki. Treba bi bilo najprej ukiniti
razne nepotrebne odseke in nato odpustiti
odvišno uradništvo. Uradniki se morajo v
plačah po vsej državi izenačiti. Govornik
očita vladi, da je oddala zgradbo vseh želez-
niških prog uradnikom, ki so v državni že-
lezniški službi in morajo vršiti nadzorstvo.
Naša vojska bi morala šteti 120.000 voja-
kov, a današnje stanje daleč presega to šte-
vilo; vsled tega četam primanjkuje opreme
in trpi tudi organizacija. Končno je izjavil
Protić, da bo glasoval za dvanajstine le te-
daj, ako finančni minister obljubi, da bo
vpošteval njegove očitke.

Minister dr. Kumanudi je Protiću takoj
odgovorjal in se skušal oprati. Toda vtiš
Protićevega govora je ostal neoslabljen in
je bil ves radikalni klub na njegovi strani
proti demokratom, ki so si dajali duška v
medklicah.

ŽELEZNISKA NEZGODA V SRBIJI.

Belgrad, 30. decembra. Radi manjše
železniške nezgode je prekinjen promet na
progi Užice—Jagodina.

Protiću nastop u par-
lamentu.

Belgrad, 30. decembra. (Izv.) Včera-
šnja seja narodne skupščine je bila precej
zanimiva. Govoril je med drugimi tudi Sto-
jan Protić. Ko je pričel govoriti, je zavladal
v preje tako burni skupščini popoln molk.
Tudi med njegovim govorom je vladala po-
polna tišina in edino demokratski poslanec
dr. Šečerov je skušal parkrat motiti z med-
klici, a je takoj utihnil, ko je dobil od Pro-
tića temeljit odgovor. Protić je v daljšem
govoru kritiziral predvsem delovanje finan-
čnega ministra in je žel za svoja izvajanja
dolgotrajno odobravanje od vseh, razen od
demokratov. Minister Kumanudi je bil zelo
nervozen in je na Protićeva izvajanja odgo-
varjal zelo nespretno, tako da so bili nad
njim razočarani celo demokrati. Kuma-
nudi je Protić ponovno odgovoril in je od-
nesel moralno zmago, dočim je doživel Ku-
manudi nezaupnico.

Dogodki u Šibeniku.

Split, 29. decembra. V šibeniški luki
se je nahajalo včera pet italijanskih vojnih
ladij. V splitsko luko pa so došle tri nove.
Iz Šibenika poročajo, da je ladja »Audace«
včera zopet brez povoda streljala na oba-
lo. Včera popoldne je posetil pokrajinske-
ga namestnika Metličića italijanski konzul.
Split, 29. decembra. Včera zjutraj sta
odpluli iz splitske luke dve italijanski tor-
pedovki. Tudi v Šibeniku sta ostali samo
dve italijanski vojni ladji.

Belgrad, 30. decembra. (Izv.) Pomoč-
nik notranje ministra dr. Krstić je odpo-
toval v Šibenik, da preišče vzroke posled-
njih dogodkov v Šibeniku. Ima tudi poob-
lastilo, da izroči sodišču krivce, če bi bili
na naši strani.

Šibenik, 30. decembra. (Izv.) Naše ob-
lasti so prekinile vsak stik z italijanskim
konzulom. Sicer ni prišlo do nobenih novih
izpadov. Ljudstvo je zelo razburjeno.

DANAŠNJA FREDBORZA.

Zagreb, 30. decembra. (Izv.) Budimpešta
43.50, Berlin 147—148, Italija 11.55, Lon-
don 11.28, Pariz 21.70, Praga 3.95, Dunaj
4.95, Zürich 52.

Zürich, 30. decembra. (Izv.) Na današ-
nji predborzi notirajo sledeči kurzi: Bu-
dimpešta 0.85, Berlin 2.75, Italija 21.50,
London 21.49, New York 512, Pariz 41,
Praga 7.35, Dunaj 0.19, Zagreb 1.95, Var-
šava 0.17, Holandska 187.90.

Dunaj, 30. decembra. (Izv.) Na današ-
nji predborzi notira deviza Zagreb 20.50.

Politični dogodki.

+ »Bizantinstvo«. Čitatelj nam piše:
Včerajšnji »Narod« se je silno razljutil nad
»klerikalce«, ker ti nočejo pripogibati ko-
len po zapovedi patriotske gospode, ki še
vedno nekaj na »Narod« drži. »Narod« in
seveda tudi »Jutro« očitata klerikalcem
klečeplaztvo pred Habsburžani in resno,
popolnoma resno zahteva ta gospoda, da
mora koleno pripogniti tudi vdruči, kdor
ga je vprvič. Mi pa pravimo, da tega ni
treba. Med prvimi že izvršenim in drugim
še zahtevanim pripogibom kolena se je
namreč odigrala velika tragedija svetovne
vojne. Ta tragedija ni ostala na ljudi brez
vpliva. Ljudje so začeli resno razmišljati o
vzrokih te krvave igre in spoznali, da niso
nič na boljšem, če zamenjajo n. pr. avstrijs-
ke generale z nemškimi ali z laškimi. Ge-
neral je general. Vsak general hoče vojno,
ker je general. Podobnih stvari so našli
ljudje še več in razmišljanje o takih stva-
reh je dovedlo do spoznanja, da izpremem-
be v osehah ne pomenijo prav nič, ne po-
menijo ne rešitve in ne deveterih blagov
in ne enega, ampak da je treba pogledati
stvari na dno, na sistem. In takrat, ko smo
pogledali na dno, nam je koleno zaostalo in
postalo trdno. Ta trdnost se je razlezla
vsaj deloma tudi v hrbenico, ki se tudi no-
če več kriviti kot se je morda nekdanj. To
je posledica vestnega razmotrivanja o
vzrokih svetovne vojne. Enega se je nauč-
il iz svetovne prijel, drugega pa ne. Med po-
slednje spada »Narod« z »Jutrom« vred. —
Toliko k poglavju o »bizantinstvu«. Sicer
pa je jasno, da bo vsak državlján rad izka-

zal predstavljatelj države najsiho to kralj ali predsednik — vso čast in spoštovanje. Toda to bi vsak svobodni državljani storil na način, vreden modernega vladarja in svobodnega državljanja. Obema je bizantinstvo tuje.

Dnevni dogodki.

— **Novoletne nagrade železničarjem.** Listi poročajo: Za novo leto dobe vsi železničarji dvojno plačo t. j. plačo za 13. mesec. Tozadavna vsota bo znašala 34 milijonov dinarjev. Izvzeti pa so pri tej nagradi uradniki in uslužbenci ministrstva saobračaja.

— **Reorganizirana trgovska in obrtna zbornica.** Včeraj se je vršila plenarna seja trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani. Na tej seji je bil sprejet nov volivni red za trgovsko in obrtno zbornico za celo Slovenijo. Zbornica se odslej imenuje: Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Volivni red se je določil po naslednjih načelih: Število zborničnih članov se določi na 48. Njih polovica ostane Kranjski z Ljubljano, ostala polovica mandatov je zagotovljena novo pridruženemu ozemlju (Štajersko, Koroško, Prekmurje). Zbornico tvorijo tri sekcije: industrijska, trgovska in obrtna. Vsaka ima po 16 članov, ki se volijo po davčnem merilu v 4 kategorijah. Vsaka kategorija imej svojega podpredsednika, ki ga voli vsa zbornica na predlog sekcije. Predsednika voli vsa zbornica. Volivna doba je petletna. Volitve so osebne in tajne. Odpravi se sistem dopošiljanja glasovnic komisiji, kateri sistem je povzročil nečiste volitve. Pasivno volivno pravico imajo vsi oni, ki so stari 28 let in imajo dve leti aktivno volivno pravico. Za aktivno volivno pravico se zahteva plačilo pridobnine. Cenzus se odpravi. Tudi ženske dobe aktivno in pasivno volivno pravico. Društva imajo po en gas, izzemši pri javnih trgovskih družbah. Inozemci nimajo pasivne volivne pravice. — Videti je, da je tudi v tej korporaciji zapihal mlajši veter, kar le pozdravljamo. Ta zbornica bo za male obrtnike odslej imela saj svoj pomen, in bo tudi njim pristopna.

— **Podpore in rente pri del. zavarovanju.** »Uradni list« je prinesel v štev. 153 naredbo ministra za socialno politiko glede zvišanja podpor in rent pri delavskem zavarovanju ter Pravilnik o ureditvi centralnih carinskih blagajin. Centralnih carinskih blagajin je ustanovljenih 9, med temi tudi v Ljubljani.

— **Za mladinsko sodstvo.** V Zagrebu se je te dni vršila dvanajstna enota o mladinskem sodstvu. Udeležili so se je sodni in pravni strokovnjaki, zdravniki in učitelji. Po obširni razpravi se je sprejela kot temelj za ureditev mladinskega sodstva svojevčasna naredba Narodnega veča. V podrobnostih se je sklenilo, naj se po večjih mestih izroče vse mladinske stvari enemu ter istemu sodniku; zapor in sodni prostori za mladino naj se prostorno popolnoma ločijo od ostalega sodstva. Društvu »Mladinsko varstvo« naj se dodeli posebna, pedagogično izobrazena moč, ki bo nadzorovala mladino, katero mladinsko sodišče pusti na svobodo za poizkušnjo; mladinskim razpravam naj se vselej pritegne psihater; čim prej naj se ustanove za mladino, ki ima posla s sodnijo, posebni vzgojni zavodi.

— **Konsumna zveza za Hercegovino.** V Mostaru se je osnovala »Okrožna potrošaška zveza za Hercegovino«, da se kolikor mogoče opomore redni stiski za živila, ki se vsako leto pojavlja v teh krajih. V zvezi je nad 7000 hišnih gospodinj. Zveza je poslala ministrstvu za socialno politiko vlogo, v kateri zahteva 6 milijonov dinarjev brezobrestnega posojila, olajšave za prevoz živil in vsaj 15 vagonov tistega ameriškega fižola, ki ga je vlada napol zastopni odstopila špekulantoma Ružicu in Marjanoviču v Mostaru.

— **Razširjenje selske dostave pri pošt. uradu Vače.** S 1. januarjem 1922 se razširi pri pošt. uradu Vače dostavljanje pošt. pošilk po selskem pismonoši na kraje Režiše, Boltija in Hrib. Dostavljalo se bo v teh krajih vsak torek, četrtek in soboto.

— **Pojicijskemu ravnateljstvu kot lojalni državljan naznanjamo,** da ljubljanski dopisni urad včeraj objavlja notico, v kateri sporoča bližnji prihod Nj. V. grškega prestolonaslednika Jurija skupaj s soprogo

v Belgrad in Bukarešto, ne da bi k imenu pristavil »Njegovo Visočanstvo«, kakor se to zahteva po Gothejevem almanahu, veljavnem tudi v naši državi.

— **Volitev zagrebškega župana.** Zagrebški občinski svet bo imel svojo prihodnjo sejo med 3. in 5. januarjem 1922. Na dnevnem redu bo predvsem volitev župana.

— **80 letnica hrvatsko-slavonske kmetijske družbe.** Hrv. slav. kmetijska družba je praznovala včeraj v saborski zbornici v Zagrebu 80 letnico svojega obstanka. Ravno v teh prostorih je pred 80 leti otvoril družbin ustanovni občni zbor kardinal Haulik.

— **Prepovedan lovski čas za divje koze.** V smislu navedbe deželne vlade za Slovenijo št. 827 »Uradni list« z dne 25. decembra 1919 je lov na divje koze od 1. decembra do 15. avgusta prepovedan. — Prepovedan čas za divje koze pa se začne še le 1. januarja. To v vednost vsem lovcem.

— **Obsojen radi žganjekuhe.** Te dni je sedel na obtožni klopi dež. sodišča 71 letni stari Janez Očep, doma iz Šent Lamperta, posestnik v Tirni pri Litiji. Može se je šele pred dvema leti vrnil iz Amerike, kjer je bival dolgo vrsto let. — Obtožen je po § 104, ker je samovoljno odtrgal uradni pečat od kotla za kuhanje žganja. Očep si je izposodil žgalno pripravo od Franceta Lovšeta. Naznanil je kuhanje žganja, obnem pa je naprosil Lovšeta, da javi njegovo kuhanje pri financih v Litiji. V dobri veri, da je s tem že zadostil predpisom, je odtrgal ob 2. uri jutraj pečat in pričel kuhati. Može je bil kljub temu obsojen na 50 dinarjev globe ali na 1 dan zapore, kar po nobenim pogojem ne sme nikdo samovoljno odstraniti uradnega pečata.

Ljubljanski dogodki.

lj **Kralj na Slovenskem.** Včeraj dopoldne je kralj pod Mokrico ustrelil dva divja kozla, tudi ostali spremljevalci so ustrelili vsak po enega kozla. Po lovu se je vršil kratek obed, nakar je kralj odšel deloma peš, deloma na konju nazaj proti Kamniku in odtod z avtom v Ljubljano. Tu je obiskal dravsko divizijsko oblast, nakar se je odpeljal na kolodvor, kjer ga je pred dvornim vlakom pričakovalo zastopstvo obč. sveta z županom dr. Peričem na čelu. Kralj se je dalj časa razgovarjal z županom, ki ga osebno že dalj časa pozna, ter z nekaterimi drugimi občinskimi svetniki. Pred odhodom vlaka je kralj iz vagona nagovoril zbrano občinstvo.

lj **Smrt na nesreča.** Dne 24. decembra 1921 je vzel Stare Valentin svojega 7 letnega sinčka Dragotina seboj na grad Kodeljevo, kjer se je fantiček igral in splezal na prazno gramozno trugo, katere se je prekurčila in poškodovala fantička. Oče je nesel ranjenega sinčka v bolnišnico, v kateri je fant umrl.

lj **Ljubljanski veliki semenj v l. 1922.** Urad »Ljubljanskega velikega semnja« nam piše: II. vzorčni veliki semenj se priredi v Ljubljani v letu 1922 v dnevih od 2. pa do 11. septembra. Velikanski uspehi razstavljalcev preteklega semnja, njih izražene želje ob zatvoritvi, kakor tudi dosedanje živo zanimanje tu in iz tujstva jamči, da bo tudi prihodnjeletna prireditelja zadovoljila udeležence. Z gotovostjo pa se more že sedaj videti, da bo sedanji prostor za prihodnji semenj, kateri se bo moral postaviti na veliko širšo podlago, dosti premajhen. Stori so se že koraki, da se bo moglo sejmšče primeroma povečati. Ljubljana je videla dalekosežni pomen te svoje prireditve, na kateri je lahko ponosna in bo gotovo podpirala prireditelje v njih stremeljenju vzdržati semenj tudi v letu 1922 na višku. Danes že apeliramo na industrije, obrtnike in veletrgovce vse kraljevine, da se udeležijo semnja v kar največjem številu kot razstavljalci. Samo z rezultati svojega dela moremo imponirati svetu in najlepša prilika v to je »Ljubljanski veliki semenj«. Ta prilika pa je za pridobitne kroge, ki se udeležijo semnja kot razstavljalci še posebnega pomena, ker si ne prihranijo samo visokih stroškov za potnike, dopisovanje in iskanje odjemalcev, ampak morejo v nekaj sejmskih dneh pridobiti v lahikoto naročila, ki jih zaposlujejo mesece in mesece. Koncem meseca januarja bo pričel sejmski urad, ki poluje permanentno na sejmsko ob Gosposvetski cesti razpošiljati interesentom vabila, sejmske rede in prijavnice ter daje

že sedaj vse potrebne informacije o prihodnjeletni prireditvi.

lj **Tatvine v dekliški šoli pri sv. Jakobu.** V zadnjem času so tatvine obleke na dekliški šoli pri sv. Jakobu na dnevnem redu. Vse policijske poizvedbe in opazovanja pa so ostale doslej brezuspešne. Dne 10. novembra t. l. je bil ukraden učiteljici Ivani Ljakra raz obešalnika dolg 1 m in 15 cm.

lj **Iz salezijanskega zavoda na Rakovniku** je pobegnil 10letni gojenec Jurij Matičič, doma z Rakeka. To je storil že večkrat, dasi mu je zavod edinc zatočilšče.

Naša društva.

d **Krakovo-Trnovo.** Danes ob pol 8. uri predavanje v društvenih prostorih Prosvete, Konjuška ulica 7.

d **Silvestrov večer.** Odbor »Glasbenega društva Ljubljana« javlja, da za Silvestrov večer ne more miz rezervirati. Prosimo, da sliho vsakdo sam pravočasno za udoben prostor.

Orlovski akademija v Kropi.

26. decembra 1921.

Niti dve leti še ne obstoja Orel v Kropi, pa je podal na šefandran krasen dokaz, da je tudi preprosti delavski sin, tudi kroparski kovač, sposoben za vsak napredek, če se mu ga omogoči. Tudi za vzgojno in izobraževalno moč orlovke organizacije je bil ta nastop najboljši spričevalo.

V okusno okrašenem skladišču žebljarske zadruge, pred številnimi gledalci iz Kroke in okolice (zlasti iz Kamne gorice in Radovljice) je nastopil Orel in njegov naraščaj s 17 točkami skoro brez vsakega odmora. Lepo ubrano petje moškega zbora (pevski odsek »Kropa« katol. delavskega prosvetnega društva), ki je zapel »Kot ponosni ore« in »Večer«; čuvstveno izvajane skladbe (Orlovska himna, Pozdrav Gorenjski in Melodije za proste vaje), govori (predsednika odseka, tajnika in zastopnika O. Podzveze), deklamacije, telovadni nastopi članov in naraščajnikov (proste vaje, skupine, vaje na drogu, slike in pohodi) — vse to se je strnilo v lepo celoto, harmonično sestavljeno, dobro naučeno in zelo gladko, skoraj dovršeno prednašano.

Godel je salonski orkester (5 članov) s spremljevanjem harmonija začuda dobro, dasi komaj leto dni obstoja in ga sestavljajo sami delavci, mladi fantje, katere lika akademik Joža Gašperšič z izredno požrtvovalnostjo. Pevski zbor (20 glasov) je razodeval dobro šolo, dasi mu nedostaja dobrih tenoristov; pa že dorašča naraščaj, ki bo kmalu pomagal kroparskim pevcem do starega slovesa. Deklamirajo Kroparji že izdavnica izborna. To tridije njihovi učitelji in duhovniki, pa tudi gostje, ki obiskujejo njihove prireditve. Tudi to pot so se izvršno odrezali, zlasti glede naglasa in geste, čeduti njihova izreka obtežuje umevanje. Govori so bili kratki, jedrnat, vsebinsko bogati in jasni (predsednik Petrač, občinski odbornik, je opisal razvoj odseka, tajnik pa v agitatorični obliki orlovski program), pogumno, samozvestno prednašani (motilo pa je naslanjanje na stol).

Telovadni nastop je vzbujal začudenje. Tako mlad odsek more le po vztrajni, pridni vežbi pod večjim vodstvom kaj takega pokazati! Posebno lepo so izvajali nove članske vaje; kroparski Orel Solar, ki je ob skupu tečaja v Ljubljani dosegel pri tekmah prvo mesto, je svoje brate dobro naučil! Na drogu niso delali ravno težkih vaj; a kar so pokazali, je razodevalo velik napredek v kratki dobi. Še dve leti tako vnetega dela — in kroparski Orl bode dosegel najboljši odsek! Kdor jih je poznal pred leti in jih vidi danes, mora priznati, da orlovska organizacija dosega velike uspehe ne le v izobrazbi in vzgoji duha, am-

pak tudi telesa. Nekdaj zaradi telesne zaostalosti zasmehovani Kroparji bodo kmalu živ zgled in dokaz, koliko koristi pametna telesna vzgoja.

Dasi je cel spored bil vse hvale vreden, vendar zasluži posebej še nastop naraščaja, da ga omenimo.

Že mali deklamator (Pesem naraščajnikov) je sprožil burno pohvalo. Divno je nastopil um in pogum je žarel iz tega pedenj-Orla. Pri vajah so nastopili dovršeno. Pokazali so redko umevanje za taktiko in shematično pravilnost gibov in drž. Disciplinirana okretnost, dober korak, harmonična stopitev kretenj z godbo, ognjevit izvajanje in samozavestni nastop — vse je očitalo talentiranost dečkov in dobro šolo. Krasen bo novi rod Kroparjev, če bodo trajno uživali to vzgojo, ki jo jim daje ta čas Orel! Celo v ap avdiranju je bilo opaziti dobro šolo. Šest- do desetletni drobci je navadno prvi in vedno o pravem času začel ploskati in vpiti živio in Bog živi!

Cel nastop je bil kulturno znamenje, častno za delavstvo in njegove voditelje, najbolj za akademika Gašperšiča, ki je vtisnil z neumornim delom doraščajoči mladini svoj pečat. Po prisrčni zabavi ob mizah, stopnjevanju z orkestrom in pevskim zborom, je ob 9. uri zvečer končala ta skokinsko posrečena akademija. Čast zavednim, kvišku stremječim Kroparjem!

Zastopnik Orlovke Podzveze — or.

Kultura.

Junakinja iz Štirja. (Štefana Svertner.) Nemški spisala E. pl. Handel-Mazzetti. Prevel dr. Jos. Jerše. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Ta krasna povest je izšla v zalogi Jugoslovanske knjigarne kot ponatis iz Domoljuba. Ker ima za podlago zgodovinsko deševno in je pisana izredno zanimivo ter polna dejanja naj se v nobeni knjižnici ne pogreša. Cena za vezan izvod K 120.

Robinson starši. Povest s podobami. Vsi važni in zanimivejši dogodki svetovno znanega Robinsona na samotnem otoku so tu upodobljeni v krasnih barvnih slikah. Besedilo Robinsonove povesti pa je okrajšano. Tudi odrasli bodo z zanimanjem opazovali Robinsonovo povest v slikah. Knjiga ima jako nizko ceno K 32.— in se dobi v vseh knjižarnah.

Za gledališča na deželi priporoča Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani sledeče knjige:

Pogodba. Burka s petjem v dveh dejanjih. — Spisal Dr. Ivo Česnik. Cena K 6.

Divji lovec. Narodni igrokaz s petjem v štirih dejanjih. Spisal F. S. Finžgar. Cena K 10.

Dr. Krek: Turški križ. Igra v 4 dejanjih.

Tri sestre. Igra v 3 dejanjih. Cena K 8.

Ob voški. Igrokaz v 4 slikah. Cena K 6.

Silvin Sardenko: Nedeljske ure na društvenih odrih. Cena K 15.

Raznoterosti.

z **Ford hoče preskrbeti delo milijon ljudem.** H. Ford je pravil nekemu žurnalistu, ki se je peljal z njim vred v vlak, da bo preskrbel milijon ljudem delo in jelo, ako dobi od vlade Muscle Shoals. Zgradil bo tvornice za aluminij in za strojne dele iz aluminija. Razširil bo bombaževa polja in postavil predilnice. V delo vpreže sledenjo konjsko silo, ki jo bo mogel dobiti v Muscle Shoals, kjer se doslej še ni izkoristila vodna sila. Z no konjsko silo se zaposli ena delavska moč — torej bo tam dela za milijon ljudi. Na svoji reki, ki je 30 čevljev široka pri Dearbornu ima devet jezov, ki mu dajejo 300—400 konjskih sil. Stara farmanka bo morala prenehati, ker se polja vse premalo gnoje in premalo obdelujejo s stroji. Ford je s stroji požel pšenico na 3000 oralih v 4 dneh.

Izdaja konzorcij »Novega Casa«.

Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Več krojaških pomočnikov

treznih in vestnih delavcev za delo v tovarni se sprejme takoj. Samostojni dobri protigarancijski delci na dom. — Stalno delo zagotovljeno. — Vprašati se Ljubljana, Emonska cesta št. 8 v pisarni.

STROJI za obdelovanje lesa
turbine, zvonovi
Strojne tovarne in livarne d.d. v Ljubljani

Novoletna darila

si oglejte samo pri

manufakturnem oddelku Gospodarske zveze, Dunaška c. 29 na dvorišču.

Velika zaloga suknja za moške in ženske obleke in najlepša izbira vsakovrstnega spodnjega perila za moške, ženske in otroke.

Pozor!

Pozor!